

**2018 M. GEOGRAFIJOS VALSTYBINIO BRANDOS EGZAMINO UŽDUOTIES
 VERTINIMO INSTRUKCIJA**

Pagrindinė sesija

I d a l i s

Kiekvieno iš 01–23 klausimų teisingas atsakymas vertinamas 1 tašku.

Klausimo numeris	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11
Teisingas atsakymas	A	B	B	B	C	C	A	C	C	B	D

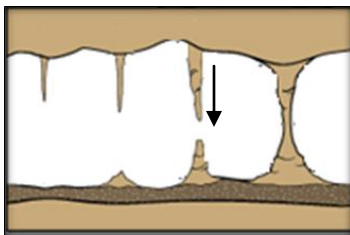
Klausimo numeris	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23
Teisingas atsakymas	D	C	A	B	B	B	C	A	B	D	C	B

II d a l i s

Toliau pateikiami II dalies klausimų atsakymai.

Vertintojas privalo vertinti tiksliai pagal pateiktą vertinimo instrukciją. Žvaigždute (*) pažymėtų klausimų atsakymai gali būti suformuluoti ir kitais žodžiais, svarbu, kad atsakymas būtų teisingas. Skliaustuose () yra pateikti atsakymų sinonimai. Pasviruoju brūkšniu (/) atskirti galimi teisingi atsakymai.

Kl. Nr.	Teisingas atsakymas	Taškai	Pastabos
24		14	
1	<i>Storiausia:</i> Vakarinėje dalyje (pajūryje). <i>Ploniausia:</i> Pietinėje / pietrytinėje / rytinėje dalyje.	3	Už teisingą uolienu storio nustatymą ir paaiškinimą.
*	<i>Paaiškinimas:</i> Vakarų Lietuva milijonus metų buvo apsemta ir čia susikaupė daug jūrinių nuosėdų. Pietų Lietuvoje nuosėdinių uolienu sluoksnis ploniausias, nes ši teritorija ilgiau buvo sausuma.	2 1 0	Už teisingą uolienu storio nustatymą ir dalinai teisingą paaiškinimą. Už teisingai nurodytą 1 poziciją. Klaidingai atsakyta arba neatsakyta.
2	Silūro	1 0	Už teisingą atsakymą. Klaidingai atsakyta arba neatsakyta.
3	Smėlis, molis, gargždas, durpės, žvirgždas, žvyras. <i>Teisingas ir toks atsakymas: deliuvinės, aliuvinės, eolinės, glacialinės, limnoglacialinės, fliuvioglacialinės, moreninės nuogulos.</i>	3 2 1 0	Už teisingai nurodytas 3 (ir daugiau) pozicijas. Už teisingai nurodytas 2 pozicijas. Už teisingai nurodytą 1 poziciją. Klaidingai atsakyta arba neatsakyta.
4	<i>Reljefo tipas:</i> Karstinis. <i>Paaiškinimas:</i> Paviršinis ir požeminis vanduo ištirpina uolienas (dažniausiai klintis, dolomitą, gipsą). Ištirpus negiliai slūgsančioms uolienoms, susidaro įgriuvos, smegduobės, per ilgą laiką – karstinis reljefas.	3 2 1 0	Už teisingai įvardytą reljefo tipą ir išsamų susidarymo paaiškinimą. Už teisingai nurodytas 2 pozicijas. Už teisingai nurodytą 1 poziciją. Klaidingai atsakyta arba neatsakyta.

Kl. Nr.	Teisingas atsakymas	Taškai	Pastabos
5 *	 <p><i>Paaiškinimas:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Susidaro nuo lašančio vandens, kuris prasisunkia pro karbonatingas / tirpias (klintis, kreida, dolomitas) uolienas ir palieka ant stalaktito paviršiaus ploną kalcito sluoksnį. • Prasisunkęs vanduo garuodamas palieka kalcitus ir druskas. 	2 1 0	<p>Už teisingą atsakymą. Už teisingai nurodytą 1 poziciją. Klaidingai atsakyta arba neatsakyta.</p> <p><i>Pastaba. Vertinamas ir kitais pažymėtas teisingas atsakymas.</i></p>
6 *	<p><i>Sunkumai:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Gali įgriūti pastatai, keliai. • Gali nutrūkti elektros ar vandentiekio linijos. • Intensyvi žemdirbystė, kurioje naudojamos trąšos, spartina karstinius procesus. • Atsivėrusios smegduobės mažina dirbamųjų laukų plotus. • Gali prasmegti gyvuliai. <p><i>Reikalavimai:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Regionuose, kuriuose intensyvūs karstiniai procesai, reikėtų plėtoti ekologišką žemdirbystę. • Neplėtoti taršios pramonės. • Atliekami detalūs geologiniai ir hidrogeologiniai grunto tyrimai. 	2 1 0	<p>Už teisingą atsakymą. Už teisingai nurodytą 1 poziciją. Klaidingai atsakyta arba neatsakyta.</p>
25		8	
1 *	<ul style="list-style-type: none"> • Teritorijos didžioji dalis (žemyninė) yra Balkanų pusiasalyje; • Graikijai priklauso daug salų / daugiau negu 3000 salų, kuriose yra dalis / 19 % visos šalies teritorijos; • Valstybė Pietų Europoje. • Valstybė Viduržemio jūros. 	2 1 0	<p>Už teisingai nurodytus 2 geografinės padėties ypatumus. Už teisingai nurodytą vieną ypatumą. Klaidingai atsakyta arba neatsakyta.</p>
2 *	<ul style="list-style-type: none"> • Priklauso NATO; • Priklauso ES; • Priklauso euro zonai; • Graikija šiaurės vakaruose ribojasi su buvusiomis pokomunistinėmis valstybėmis (Albanija, Makedonija, Bulgarija), šiaurės rytuose – su Turkija; • Jūrinė valstybė / šalies pakrantę skalauja Egėjo, Jonijos ir Viduržemio jūros; • Ribojasi su NATO šalimis: Albanija, Bulgarija, Turkija. 	3 2 1 0	<p>Už teisingą nurodytas 3 pozicijas. Už teisingą nurodytas 2 pozicijas. Už teisingą nurodytą 1 poziciją. Klaidingai atsakyta arba neatsakyta.</p>
3	Parlamentinė respublika / demokratija.	1 0	<p>Už teisingą atsakymą. Klaidingai atsakyta arba neatsakyta.</p>

Kl. Nr.	Teisingas atsakymas	Taškai	Pastabos
4 *	<p><i>Politinė:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Biurokratija. • Dažni streikai. • Konfliktavimas su ES narėmis dėl fiskalinės drausmės laikymosi skolų nurašymo. • Didelę įtaką šalies vidaus ir užsienio politikai daro euroskeptikai / eoroskepticizmas. • Nesutarimai su Turkija / Makedonija. • Pabėgeliai. <p><i>Ekonominė:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Didelis valstybės biudžeto deficitas / didelės skolos kreditoriams. • Mažėja viešojo sektoriaus finansavimas. • Tarptautinis valiutos fondas ir ES suteikė didelę finansinę paramą, mainais šalis turėjo išsipareigoti stipriai mažinti išlaidas, padidinti mokesčius, plėtoti privatizaciją ir įgyvendinti struktūrines reformas / įstrigusios reformos. • Graikija ne visada paiso laisvos rinkos taisyklių. 	2 1 0	Už teisingą nurodytas 2 pozicijas. Už teisingą nurodytą 1 poziciją. Klaidingai atsakyta arba neatsakyta.
26		9	
1 *	Krantus skalauja šaltoji Bengelos srovė. Santykinai šaltas vanduo vėsina virš jo cirkuliuojantį orą, kurio temperatūra kylant aukštyn didėja (taip formuojasi temperatūros inversijos). Dėl to slopinamas garavimas ir lietaus debesų susidarymas.	2 1 0	Už teisingą srovės įvardinimą ir išsamų pagrindimą. Už teisingą nurodytą 1 poziciją. Klaidingai atsakyta arba neatsakyta.
2	Fizinis / mechaninis dūlėjimas. Sausas ir karštas klimatas, dideli temperatūros svyravimai trupina uolienas.	2 1 0	Už teisingą, išsamų pagrindimą. Už dalinai teisingą pagrindimą. Klaidingai atsakyta arba neatsakyta.
3		1 0	Už teisingą atsakymą. Klaidingai atsakyta arba neatsakyta.
4 *	<p><i>Namibo dykuma:</i> Vėjo erozija, dideli paros temperatūros svyravimai, aukšta temperatūra, sausas klimatas, skurdi augalija, fizinis dūlėjimas. (<i>Pastaba. Tik gamtiniai veiksniai.</i>)</p> <p><i>Kuršių nerija:</i> Vėjas, krituliai, augalija, Baltijos jūros bangos ir išilginės priekrantės srovės, žmogus. (<i>Pastaba. Ne tik gamtiniai veiksniai, bet ir žmogaus ūkinė veikla.</i>)</p>	4 3–1 0	Už teisingai nurodytus 4 veiksnius. Už teisingai nurodytą kiekvieną poziciją. Klaidingai atsakyta arba neatsakyta.
27		11	
1	Ramusis vandenynas.	1 0	Už teisingą atsakymą. Klaidingai atsakyta arba neatsakyta.
2	<i>Orai įprastomis sąlygomis:</i>	4	Už teisingai apibūdintus orus

Kl. Nr.	Teisingas atsakymas	Taškai	Pastabos
*	<p><i>Orai:</i> Rytuose vyrauja saulėti, sausi orai, o vakaruose iškrinta daug kritulių.</p> <p><i>Priežastis:</i> Rytuose susidaro aukšto slėgio sritis (anticiklonas), o vakaruose žemo slėgio sritis (ciklonas), į vakarus pučia drėgni pasatai.</p> <p><i>Orai El Ninjo metu:</i></p> <p><i>Orai:</i> Rytuose iškrinta daug kritulių, o vakarinėje dalyje įsivyrauja sausi orai.</p> <p><i>Priežastis:</i> Dėl vyraujančios vėjų krypties pasikeitimo, pasatai nuslopsta, todėl šiltas vanduo pradeda plūsti į rytus. Rytinė Ramiojo vandenyno dalis išyla, čia slėgis sumažėja, o vakarinėje dalyje vandens temperatūra krenta, slėgis pakyla.</p>	2 1 0	<p>vandenyno rytuose ir vakaruose, teisingus paaiškinimus įprastomis sąlygomis ir El Ninjo metu.</p> <p>Už teisingai nurodytas 2 pozicijas.</p> <p>Už teisingai nurodytą 1 poziciją.</p> <p>Klaidingai atsakyta arba neatsakyta.</p>
3 *	<p><i>Klimatui:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kyla ekstremalios sausras ir kitos orų anomalijos. • Pakyla vidutinė globali oro temperatūra. <p><i>Vandenyno biologiniams ištekliams:</i></p> <p>Dėl jūros vandens įšilimo sumažėja žuvų / paukščių / jūros žinduolių populiacijos / nukenčia koralų kolonijos.</p> <p><i>Pasaulinei maisto gamybai:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Sumažėja daugelio žemės ūkio augalų derlius. • Padidėja maisto produktų kainos. • Sugaunama mažiau žuvų. • Pakinta maisto produktų eksporto ir importo struktūra. 	6 5–1 0	<p>Už teisingai ir išsamiai apibūdintą poveikį klimatui (2 taškai), vandenyno biologiniams ištekliams (1 taškas) ir pasaulinei maisto gamybai (3 taškai).</p> <p>Už teisingai nurodytą 1 poziciją.</p> <p>Klaidingai atsakyta arba neatsakyta.</p>
28		14	
1 *	<p><i>Tendencija:</i></p> <p>Vyresnių nei 65 metų amžiaus grupė nuolat didėja.</p> <p><i>Priežastis:</i></p> <p>Po Antrojo pasaulinio karo Europoje smarkiai išaugo gimstamumas, bet tuomet gimę žmonės dabar jau yra pensinio amžiaus. / Dėl geresnio medicinos aptarnavimo, sveikesnio gyvenimo būdo ilgėja senyvo amžiaus žmonių gyvenimo trukmė.</p> <p><i>Tendencija:</i></p> <p>Jaunesnių nei 15 metų amžiaus grupė nuolat mažėja.</p> <p><i>Priežastis:</i></p> <p>Gimstamumas nuolat mažėja, nes pasikeitė šeimos samprata, požiūris į vaikų planavimą, prioritetas teikiamas karjerai.</p> <p><i>Tendencija:</i></p> <p>Darbingo amžiaus 15–65 m. gyventojų dalis mažėja.</p> <p><i>Priežastis:</i></p> <p>Gimstamumo nuosmukis po 2000 m. lemia vaikų ir darbingo amžiaus žmonių mažėjimą XXI a.</p>	6 5–1 0	<p>Už teisingai nurodytas dvi tendencijas ir jų pagrindimą.</p> <p><i>Pastaba:</i> po 2 taškus, jeigu pateikiama tendencijos ir ją paaiškinančio tam tikro faktoriaus sąsaja – pvz., didėjanti gyvenimo trukmė ir medicinos pažanga lemia vyresnių nei 65 m. grupės didėjimą.</p> <p>Už teisingai nurodytas 3–1 pozicijas.</p> <p><i>Pastaba:</i> po 1 tašką, jeigu pateikiama tik paprasta tendencijos formuluotė be aiškios nuorodos į struktūrą – pvz., žmonės gyvena ilgiau; gimusių vaikų yra mažiau; žmonės nori mažiau vaikų ir pan.</p> <p>Klaidingai atsakyta arba neatsakyta.</p>
2 *	<ul style="list-style-type: none"> • Kadangi mažėja dirbančių gyventojų skaičius, surenkama mažiau pajamų iš mokesčių / gali mažėti BVP, todėl vyriausybės galės mažiau 	2	<p>Už teisingai nurodytą atsakymą, kuriame pateikiamas tam tikras ryšys tarp gyventojų struktūros pokyčių ir</p>

Kl. Nr.	Teisingas atsakymas	Taškai	Pastabos
	<p>investuoti į infrastruktūros plėtrą / aukštasias technologijas / švietimą.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kadangi darbingo amžiaus gyventojų skaičius mažėja, gali trūkti darbuotojų naujoms įmonėms steigti ir esamų įmonių plėtrai. • Darbo jėgos trūkumas gali skatinti imigraciją ir su tuo susijusių socialinių problemų aštrėjimą. • Mažesnė dirbančiųjų žmonių dalis turės išlaikyti vis didesnę pensinio amžiaus žmonių dalį, dides mokesčiai, nepasitenkinimas. 	<p>1</p> <p>0</p>	<p>ekonominės plėtros.</p> <p>Už teisingai nurodytą įtakos įvardijimą be paaiškinimo: pvz., ES šalyje mažės darbuotojų / daugiau gyventojų gaus pensiją ir nedirbs / ekonomika augs lėčiau / mažės BVP ir pan.</p> <p>Klaidingai atsakyta arba neatsakyta.</p>
3 *	<ul style="list-style-type: none"> • Medicinos laimėjimai. • Švietimas. • Visavertė mityba. • Švarus geriamasis vanduo. 	<p>3</p> <p>2</p> <p>1</p> <p>0</p>	<p>Už teisingai nurodytas 3 pozicijas.</p> <p>Už teisingai nurodytas 2 pozicijas.</p> <p>Už teisingai nurodytą 1 poziciją.</p> <p>Klaidingai atsakyta arba neatsakyta.</p>
4 *	<ul style="list-style-type: none"> • Etniniai konfliktai daugiatautėse valstybėse / religiniai konfliktai. • Pilietiniai karai. • Nedarbas. • Skurdas / badas. • Stichinės nelaimės (sausros / potvyniai / geriamojo vandens trūkumas / žemės drebėjimai). 	<p>3</p> <p>2</p> <p>1</p> <p>0</p>	<p>Už teisingai nurodytas 3 pozicijas iš skirtingų priešasčių grupių.</p> <p>Už teisingai nurodytas 2 pozicijas.</p> <p>Už teisingai nurodytą 1 poziciją.</p> <p>Klaidingai atsakyta arba neatsakyta.</p>
29		9	
1	<ul style="list-style-type: none"> • Didelių miestų koncentracija padidės Pietų, Pietryčių ir Rytų Azijoje, ypač Kinijoje ir Indijoje. • Didelių miestų koncentracija padidės pakrantėse. 	<p>2</p> <p>1</p> <p>0</p>	<p>Už teisingai nurodytus 2 bruožus.</p> <p>Už teisingai nurodytą 1 poziciją.</p> <p><i>Vienu tašku gali būti vertinamas atsakymas, kuriame bus pateiktas didžiųjų miestų skaičiaus pokytis visuose žemynuose kartu paėmus arba atskirai kiekviename.</i></p> <p>Klaidingai atsakyta arba neatsakyta.</p>
2 *	<p><i>Išsivysčiusioms šalims:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Sparti urbanizacija prasidėjo XIX a. • Miestų augimas lėtėja, kai kuriose šalyse net sustojo. • Išryškėjo suburbanizacijos ir kontrurbanizacijos reiškinių. • Vyksta kaimų urbanizacija. • Dėl priemiesčių plėtros didėja miestų plotas. <p><i>Besivystančioms šalims:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Urbanizacija prasidėjo XX a. • Miestų gyventojų skaičiaus didėjimas smarkiai lenkia darbo vietų pasiūlą, dėl to daugelyje miestų yra didelis nedarbas. • Spartus gyventojų augimas trukdo plėtoti šiuolaikinius poreikius atitinkančią miestų struktūrą (būstus, kelius, paslaugų įmones). • Daugelis atvykėlių, nerasdami darbo, imasi šešėlinio verslo, auga neformalaus sektoriaus dalis, jame dirbantys žmonės nemoka mokesčių, tad labai sunku plėtoti valstybės ekonomiką. • Miestai sparčiai auga dėl demografinio sprogimo. • Labai spartus miesto gyventojų augimas dėl 	<p>4</p> <p>3–1</p> <p>0</p>	<p>Už teisingai nurodytus po du būdingus išsivysčiusioms ir besivystančioms šalims urbanizacijos ypatumus.</p> <p>Už teisingai nurodytą 1 poziciją po 1 tašką.</p> <p>Klaidingai atsakyta arba neatsakyta.</p>

Kl. Nr.	Teisingas atsakymas	Taškai	Pastabos
	migracijos iš kaimo. • Žmonės gyvena prastomis sanitarinėmis sąlygomis, lūšnynuose.		
3 *	Aglomeracija – vientisa urbanistinė teritorija, kurią sudaro susilieję miestai.	1 0	Už teisingą atsakymą. Klaidingai atsakyta arba neatsakyta
4 *	• Londonas • Paryžius • Berlynas ir kt.	2 1 0	Už teisingai nurodytas dvi Europos aglomeracijas. Už teisingai nurodytą 1 poziciją. Klaidingai atsakyta arba neatsakyta
30		12	
1 *	<i>Veiksniai:</i> • Žaliavos. • Transporto infrastruktūra. • Rinka / produkcijos vartotojai. • Žemės kaina. • Darbo jėgos išteklių / gyventojų mentalitetas. • Vyriausybės politika. • Kapitalas. • Elektros energetika. • Aplinkos patrauklumas.	6 5–1 0	Už teisingai nurodytus tris veiksnius ir tris logiškai pagrįstus pavyzdžius (<i>pvz., veiksnys – rinka, pavyzdys – Lietuvoje arčiausiai vartotojų statomos įmonės, kurios gamina greitai gendančią produkciją (pieno, mėsos, duonos gaminiai).</i>) Po 1 tašką už kiekvieną teisingai nurodytą 1 poziciją. Klaidingai atsakyta arba neatsakyta.
2 *	• Biotechnologijų pramonė. • Lazerių pramonė. • Informacinės technologijos (IT).	3 2 1 0	Už teisingai nurodytas tris pozicijas. Už teisingai nurodytas dvi pozicijas. Už teisingai nurodytą vieną poziciją. Klaidingai atsakyta arba neatsakyta.
3 *	• Sukurti palankią mokesstinę bazę. • Skatinti užsienio šalių kapitalo investicijas. • Ieškoti naujų rinkų produkcijai realizuoti. • Skatinti pramonės plėtrą regionuose. • Technologinių parkų kūrimas.	3 2 1 0	Už teisingai nurodytas tris pozicijas. Už teisingai nurodytas dvi pozicijas. Už teisingai nurodytą vieną poziciją. Klaidingai atsakyta arba neatsakyta.